

Unge Høyre
Sara Juriks
Sara.Juriks@hoyre.no

Reise mv. betalt av NorthConnect: Ulovlig bidrag

Gjennom media ble det kjent at representanter for Unge Høyre og to andre ungdomspartier høsten 2019 deltok i en reise til Storbritannia organisert av NorthConnect KS.¹ En av deltagerne var Daniel Skjevik-Aasberg, første nestleder i Unge Høyre.

Kostnadene ved reisen er oppgitt til kr. 15.000-20.000 per person. De ble i sin helhet dekket av selskapet, som i sin helhet eies av offentlig eide kraftselskaper; hjemmesidene opplyser blant annet at «47 norske kommuner løfter i flokk når de går inn for byggingen av NorthConnect».²

På denne bakgrunn ba Partilovnemnda i e-post 10. desember 2019 om Unge Høyres kommentarer til blant annet reisedekningens forhold til lovens forbud mot å motta bidrag fra «rettssubjekter under statens eller annen offentlig myndighets kontroll», jf. § 17a nr. 2 a) jf. § 17a nr. 4. Andre spørsmål som ble reist i denne anmodningen, ønsker Partilovnemnda å komme tilbake til i annen sammenheng.

Andre spørsmål som ble reist i denne anmodningen, vil Partilovnemnda komme tilbake til i en annen sammenheng. De følgende bemerkninger begrenser seg derfor til spørsmålet om lovligheten av utgiftsdekningen fra NorthConnect.

I samsvar med dette sendte Nemnda 3. april 2020 særskilt varsel om at den vurderer å treffe vedtak om sanksjon for brudd på forbudet mot å motta bidrag fra «rettssubjekter under statens eller annen offentlig myndighets kontroll». Ungdomspartiet ble invitert til å supplere sine tidligere uttalelser i saken innen 20. april 2020.

Svar fra Unge Høyre

Etter en påminnelse besvarte Unge Høyre Partilovnemndas henvendelse i epost av 22. januar 2020 fra Sara Juriks. Siden svaret ikke berørte spørsmålet om hvorvidt bidraget kunne være ulovlig, sendte Nemnda 23. januar en ny henvendelse med uttrykkelig spørsmål om Unge Høyre

¹ Se også <https://northconnect.no/artikler/bruken-av-fossil-energi-er-den-viktigste-grunnen-til-at-jorda-blirvarmere-avis-vi-skal-kutte-utslippene-og-fase-ut-fossil-energi-med-fornybar-trenger-vikraftkabler>

² <https://northconnect.no/eiere>

også ville kommentere dette spørsmålet. I svaret ved epost av 29. januar fra Unge Høyre ved Sara Juriks heter det:

«Slik vi har forstått det så var det ikke et direkte bidrag til oss. Ettersom et kun var en studietur som medlemmer av Unge Høyre har reist på mange ganger tidligere med andre selskaper også, og det eneste bidraget som ble gitt var at de valgte å dekke utgifter underveis på turen, regnet vi det ikke som et bidrag til oss.

Om vi har misforstått dette og dere mener dette er feil praksis, så gi gjerne beskjed så skal vi selvfølgelig endre å dette.»

Vi ser altså at svaret fra Unge Høyre ikke forholder seg eksplisitt til spørsmålet om det etter partiloven § 17a nr. 2 a) kunne være forbudt å motta (et mulig) bidrag fra NorthConnect. Det gjør heller ikke uttalelsen i epost av 20. april 2020, der Unge Høyre ved Sara Juriks besvarer det særskilte varselet av 3. april 2020 mulig formelt vedtak. I svaret heter det blant annet:

«Unge Høyre ønsker naturligvis å følge partiloven. I den anledning har vi noen spørsmål som vi håper nemnda kan bidra til å avklare: Hvor går grensen for hva som regnes som et «bidrag» fra en statlig/statlig eid aktør? Er det for eksempel definert en beløpsgrense når det gjelder verdien av slike bidrag? Eller vil enhver dekning av utgifter, eksempelvis en enkel lunsj, være å anse som et «bidrag» i lovens forstand? Som nevnt er Unge Høyre opptatt av å rette seg etter regelverket, og da vil det være nyttig å få en presis avklaring av hvordan regelverket er å forstå. Vi lurer også på hva som eventuelt vil være konsekvensen for Unge Høyre dersom nemnda skulle fatte et vedtak som dere har varslet om.»

Partilovnemndas syn på saken

Det er «tillatt for alle å gi bidrag til politiske partier og partiledde» (partiloven § 17). Dette omfatter også bidrag fra private. Partiloven nøyter seg med å kreve åpenhet om mottatt støtte. Utgangspunktet er derfor at alle bidrag skal regnskapsføres og at bidrag over en viss verdi skal identifiseres og innrapporteres særskilt.

Partiloven har blant annet som formål «å sikre offentlighetens rett til innsyn og å motvirke korrupsjon og uønskede bindinger ved at det er åpenhet om finansieringen av de politiske partienes virksomhet» (§ 1 nr. 1). Også bidrag i form av reisedekning mv. kan føre til «uønskede bindinger», eller mistanker om slike bindinger. Derfor gjelder kravet om åpenhet mv. ikke bare bidrag i form av penger, men også «verdien av varer, tjenester og andre tilsvarende ytelser som er mottatt vederlagsfritt eller til underpris» (§ 19 nr. 2). Slike naturalytelser kan blant annet ta form av dekning av utgifter til reise og opphold mv., slik som i denne saken. Dette gjelder uten hensyn til om støtten i første omfang gis i form av flybilletter, oppgjør for hotellrom, middagsinvitasjoner mv., eller ved at partiet får slike utgifter refundert i ettertid.

Partiloven gjør visse unntak fra utgangspunktet om rett til å motta bidrag. Ifølge § 17a nr. 2 a) kan politiske partier og partiledde ikke motta bidrag fra «rettssubjekter under statens eller annen offentlig myndighets kontroll». I samsvar med § 19 nr. 2 (se ovenfor), presiserer loven § 17a nr. 3 at «enhver form for støtte» i denne sammenheng skal regnes som bidrag.

Det har vært hevdet at forbudet satt på spissen kunne innebære at det også var forbudt å «ta imot en kopp kaffe» i møte med f.eks. et departement. Departementer, kommuner og fylkeskommuner mv. er imidlertid selv offentlige myndigheter, ikke under slike myndigheters kontroll. Arendalsuka gir et eksempel: Så lenge den ikke drives i regi av et rettssubjekt adskilt fra kommunen selv, kan partiene altså motta støtte fra Arendal kommune for å delta der.³

NorthConnect er heleid av tre kommunalt eide kraftselskaper (Lyse, Agder Energi og E-CO Energi) samt det svenske statlige Vattenfall.⁴ At NorthConnect er eid av fire kraftselskaper som igjen er eid av mange forskjellige kommuner (og av en svenske stat) står ikke i veien for at selskapet er «under statens eller annen offentlig myndighets kontroll».

Lovforbudet er imidlertid absolutt. I juridisk forstand vil kontroll med et annet rettssubjekt alltid måtte være indirekte (jf. også NOU 2004:25 s. 87 om styring av egne rettssubjekter gjennom f.eks. flertallsvedtak i en generalforsamling). At kontrollen i dette tilfellet må skje via de kommunale kraftselskapene, er ikke tilstrekkelig til å gjøre unntak.

Partilovnemnda nevner også at forbudet i § 17a nr. 2 a) ikke bare tar sikte på å hindre at partier med flertall i vedkommende kommunestyre mv., indirekte fyller sine egne kasser. Det bidrar også til å hindre at en offentlig myndighet kan påvirke partier eller partiledde til å støtte saker som tjener myndigheten selv. Debatten om NorthConnect-saken har ikke minst handlet om hvilken vekt som bør legges på eiernes mulighet til økonomisk vinning dersom kraftkabelen blir realisert. I dette tilfellet bidrar det ytterligere til å understreke eiernes avgjørende rolle for virksomheten at en prosjektorganisasjon som NorthConnect ikke kan generere vesentlige inntekter før kabelen er lagt og i drift («NorthConnect er en planlagt kraftkabel for utveksling av fornybar kraft mellom Norge og Skottland»⁵).

Om en myndighet ønsker å støtte politiske partier utenom de etablerte støtteordningene, må det altså skje gjennom en åpen prosess og på grunnlag av vedtak i kommunestyret el. Dette stemmer med lovens forarbeider: NOU 2004:25 Penger teller, men stemmer avgjør – Om partifinansiering, åpenhet ... påpeker at forbudet

«er tatt inn etter mønster fra Europarådsrekommendasjon (2003)4 art. 5c. Det fremgår ikke presist av bestemmelsen hvilke rettssubjekter som omfattes. Siden formålet er å hindre korrupsjonsliknende adferd og tilflyt av offentlige midler til enkeltpartier utenom den alminnelig støtteordningen, antas det ikke å være grunn til å gi bestemmelsen noen særlig snever fortolkning» (s. 156).

I dette tilfellet er utgiftsdekningen av en slik størrelse at det ikke gir grunn til å drøfte mer generelle grensespørsmål som adgangen til å ta imot f.eks. refusjon av taxiutlegg til og fra debatter i NRK.

³ <https://www.partilovnemnda.no/Documents/Partilovnemnda/Vedtak/2018%20-%20Tolkningsuttalelse%20-%20Er%20støtte%20til%20sentrale%20ungdomsorganisasjoners%20deltakelse%20ved%20Arendalsuka%20ulovlig.pdf>

⁴ Siden NorthConnect er registrert i Norge reiser ikke elementet av utenlandsk eierskap noe problem i relasjon til forbudet i partiloven § 17a nr. 2 b).

⁵ <https://northconnect.no/hva>

Støtten må kunne regnes som bidrag til partiet eller partiledet, ikke som personlig gave uten sammenheng med deltakernes posisjon i partiet. Unge Høyre har ikke hevdet at reisestøtten ble gitt til Daniel Skjevik-Aasberg uavhengig av hans posisjon som nestleder i Unge Høyre. Partilovnemnda ser heller ikke at NorthConnect-saken av andre grunner gjør det nødvendig å drøfte grensedragningen på dette punkt nærmere.

Partilovnemnda legger etter dette til grunn at Unge Høyre ikke lovlig kunne motta bidrag fra NorthConnect.

Dermed representerer forholdet også et brudd på partiloven § 17a nr. 5, som bestemmer at «Alle politiske partier og partiledet plikter å innberette ethvert bidrag etter denne paragraf som ikke er tilbakebetalt til giver eller overført til statskassen innen fristen i fjerde ledd».

Ifølge partiloven § 17a nr. 4 skal ulovlige bidrag «tilbakebetales til giver innen fire uker etter at de er mottatt. Bidrag som ikke kan tilbakebetales til giver, skal overføres til statskassen innen samme frist.» Den opprinnelige tidsfristen er for lengst utløpt. Nemnda legger derfor til grunn at den må anvendes tilsvarende med vedtakets dato som startdato.

På denne bakgrunn treffer Partilovnemnda følgende

vedtak:

Innen fire uker fra vedtakets dato betaler Unge Høyre verdien av de mottatte varer, tjenester eller andre tilsvarende ytelser, til NorthConnect eller, om nødvendig, til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Dokumentasjon for bidragets verdi og for betalingen sendes Nemnda snarest mulig og senest fire uker etter vedtakets dato.

**

Saken ble drøftet i møte 20. mars 2020. Endelig utkast til vedtak ble sendt på sirkulasjon ved e-post 21. april. 2020 og uttrykkelig akseptert av samtlige medlemmer, jf. partilovforskriften § 7-2 nr. 2.

**

Partilovnemnda minner på ny om at oppdatering av partiets kontaktinformasjon i Partiportalen (www.partiportalen.no) minst en gang årlig og innlevering av økonomirapport innen utløpet av gjeldende frist, vil være tilstrekkelig til å unngå avkortning i senere år.

For Partilovnemnda

Eivind Smith

Leder

Daniel Giske

Sekretariatsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi:

Høyre v/ Tom Erlend Skaug tom.erlend.skaug@hoyre.no

Kommunal- og moderniseringsdepartementet postmottak@kmd.dep.no